

Karakter ve Değer Eğitimi: Karakter Eğitimi

Prof. Dr. Selahiddin Öğülmüş

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakóltesi

Karakter Eğitimi

- ▶ *Öğrencilerde belli bir ahlak anlayış ve ölçüsüne göre birtakım özellikler geliştirme amacını güden eğitim* (Eğitim Bilimleri Sözlüğü, 2015).
- ▶ *“Eğitimin ahlaksal yönüne önem veren ve öğrencilerin özellikle davranış bakımından iyi nitelikler geliştirmeleri üzerinde duran eğitim”* (Eğitim Bilimleri Sözlüğü, 2015).
- ▶ *“Karakter eğitimini, çocuklarımızın temel ahlaki ve insani değerleri anlama, onlara karşı hassas olma ve onlarla birlikte yaşamalarına yardımcı olmak amacıyla gerçekleştirilen “kasıtlı” bir takım etkinlikler repertuarıdır”* (Ekşi, 2003).

Karakter Eğitimi Nedir? Ne Değildir?

NEDİR?

- Sadece beyinle değil, yürekle (kalple) öğrenmedir
- Çocuklara kendi davranışlarının ve tutumlarının başkalarını nasıl etkilediğini düşünmelerini sağlamaktır.
- Herkesin “iyi bir insan” olma şansına sahip olduğuna inanmaktır.
- Olumlu ilişki ve etkileşimin gücünü fark etmek, olumsuz duyguların (örneğin utanç gibi) kalıcı bir güdülenme sağlamayacağını varsaymaktır.
- Çocuk dostu bir dil kullanmaktır.

NE DEĞİLDİR?

- Mükemmel olmaya uğraşmak değildir. Öğrenciler yıl boyunca karakter gelişimindeki ilerlemeyi görmelidir.
- Sadece kağıt-kalem çalışması veya videolar yeterli değildir. Çocuklar kendi düşüncelerini eyleme koymalı, hatta bunu öğretmenlerinde ve yöneticilerinde görerek model alabilmelidirler
- Karakter eğitimi sadece kuralları yerine getirmek değildir. Çocuklar söylenenden ziyade yapılanı esas alırlar.
- Kendinizi işinize kaptırıp kaybolmak değildir. Karakter eğitimi, günlük hayatta yapmak zorunda olduğunuz seçimler hakkında çocukla konuşmanızı ve açıklama yapmanızı gerektirir.
- Sadece sınıfla sınırlı değildir. Karakter eğitimi oyun alanında, yemekhanede, evde, vb. devam etmelidir

Karakter eğitimi (Pamuk, 2007)

- ▶ Karakter eğitimi programlarının kurucularından Lickona'ya (1991) göre; okullarda verilmesi gereken temel değerler **saygı** ve **sorumluluktur**. Saygı ve sorumluluk, bireyin sağlıklı kişisel gelişimi, sağlıklı insanlar arası ilişkiler, insancıl ve demokratik bir toplum, adil ve barışçıl bir dünya için temel değerlerdir (Lickona, 1991, s. 43).
- ▶ Okul saygı ve sorumluluk gibi temel değerleri bireylere verirken aynı zamanda dürüstlük, doğruluk, tolerans, özdisiplin, yardımseverlik, merhamet, işbirliği ve demokratik değerler gibi ikinci dereceden önemli değerleri de bireylere benimsetmelidir.
- ▶ Bahsedilen değerler bireylere verilirken okul ortamının demokratik bir işleyişinin olması gerekir.
- ▶ Okulda uygulanan karakter eğitiminin başarıya ulaşabilmesi için, bireylerin ailelerinin, okul yönetiminin, toplumdaki yerel yöneticilerin de bu programa katılmaları gerekir

Karakter Eğitimi

- ▶ Karakter eğitimi, temel insani değerlere sahip, davranışlarını bu değerlere göre düzenleyen ve aynı zamanda akademik olarak da başarılı bireyler yetiştirmeyi amaçlayan eğitimin genel adı (Katılmış, 2010).
- ▶ “Bireyin belirli değerleri fark etmesi, o değerlerden yeni değerler üretmesi, ürettiği değerleri benimsemesi ve kendi kişiliğini bu değerlere göre şekillendirerek davranışa dönüştürmesi” (Ersoy, 2012).
- ▶ Karakter eğitimi -yani **erdem aşılama**ya yönelik bilinçli çaba- ahlaki eğitimin en eski ve en iyi bilinen formudur

Karakter Eğitimi

Dünya'da Karakter Eğitimi (Sırrı ve Mehmedoğlu, 2015)

- ▶ Karakter Eğitimi kavramı geçmişten günümüze farklı adlarla anılagelmiştir. Resmi olarak ilk kez 1860lı yıllarda Amerika'da ortaya çıkmıştır.
- ▶ ABD karakter eğitimi kavramının ortaya çıktığı yer olarak karakter eğitimi programlarının en çok uygulandığı ülkedir.
- ▶ Temel değerleri kazandırmaya çalışsan farklı isimlerde çok sayıda karakter eğitimi organizasyonu ve programı faaliyet göstermektedir.

Türkiye’de Karakter Eğitimi (Sırrı ve Mehmedoğlu, 2015).

- ▶ Türkiye’de karakter eğitiminin tarihçesine bakıldığında; İslamiyet öncesi için alp insan, klasik dönem için gazi ve veli insan, günümüz için yurttaş ya da vatandaş insan olarak sınıflandırılabilir. .
- ▶ Önceleri dini kurumlara devredilen karakter eğitimi sonraları okullarda devletin bir görevi olarak, vatandaş yetiştirme hedefi ile sunulmuştur.
- ▶ Günümüzde ise Türkiye de ilköğretim ve ortaöğretim düzeylerinde karakter eğitime ilişkin dersler yoktur fakat Sosyal Bilgiler, Hayat Bilgisi, Fen ve Teknoloji, Halk Kültürü, Trafik ve İlk Yardım derslerinde hedeflenen bazı değerler aracılığıyla karakterli olmaya vurgu yapılmaktadır. Bunun dışında Karakter Eğitimi ile ilgili literatür incelendiğinde 1990-2015 yılları arasında Karakter Eğitimi ile ilgili 30 tez, 5 makale yazılmıştır.

Karakter eğitiminin amacı

- ▶ Çocukken anlayışlı, ilgili, ahlaki değerleri olan, üretken, gençlik çağında kapasitelerini en iyisini yapmak için kullanan, doğru şeyler yapan ve hayatın amacını anlayarak yaşayan bireyler yetiştirmektir.

Karakter Eğitiminde Dikkat Edilmesi Gereken İlkeler (Sırrı ve Mehmedoğlu, 2015)

1. Karakter eğitiminde uzun vadeli başarı için, öğrencilerden ailelere ve toplumun diğer üyelerine kadar herkesin bir uyum içinde kendilerini bu hedefe yönlendirmesi gerekmektedir.
2. Karakter eğitiminde benimsenecek stratejiyi, uygulandığı eğitim kurumunun takip ettiği genel eğitim felsefesinin uyumlu bir parçası olarak ve resmi eğitim politikasının kabul edeceği şekilde belirlemek ve ifade etmek gerekmektedir
3. Okullarda ailelerle, diğer öğretmenlerle ve sivil toplum temsilcileriyle bir araya gelerek işlenecek ve geliştirilecek karakter özellikleri, ahlâkî değerler üzerinde bir görüş birliği ve anlaşma sağlamak gerekmektedir

Karakter Eğitiminde Dikkat Edilmesi Gereken İlkeler (Sırrı ve Mehmedoğlu, 2015)

4. Karakter eğitimi iyi karakterin temeli olan temel ahlaki değerleri teşvik etmelidir. Karakter eğitiminde değerler, duygu düşünce ve davranışı içerecek şekilde tanımlanmalıdır.
5. Karakter eğitimi için seçilmiş karakter özelliklerini (ahlâkî değerleri)diğer derslerin uygun konuları içine yerleştirek bütünleşmiş bir program takip etmek oldukça önemlidir.
6. Çocuklara, kendi kabiliyet ve özelliklerini fark etmeleri için iş başında yaşayarak ve anlayarak öğrenmelerine imkân vermek gerekmektedir. Çocuklar arkadaşlarıyla tartışmaya ve etkileşime geçmelidir.

Karakter Eğitiminde Dikkat Edilmesi Gereken İlkeler (Sırrı ve Mehmedoğlu, 2015)

7. Karakter eğitimi programları, gerçek dünyanın karakter özelliklerini ve (ahlâkî değerlerinin) rneklerini içermelidir.
8. Karakter eğitiminin iki açıdan değerlendirmesini yapmak gerekir. Birincisi, eğitimin, öğrencilerin akademik başarı ve karakter özelliklerini bilişsel olarak kavramasını sağlaması ve buna bağlı olarak verilen eğitimin öğrencilerin davranışlarında olumlu etki meydana getirmesidir. İkincisi ise programın uygulama sürecinde öğretmenlerin bu ihtiyaçlarına bir araç ve destek olup olamamasıdır.
9. Yetişkinlerin evde, okulda ve toplumda çocukların karakter özelliklerine olumlu etki yapacak örnek davranışlar sergilemeleri gerekir.
10. Karakter eğitimi programları bu unsurlara dikkat edilerek uygulandığı taktirde olumlu neticeler elde edileceği düşünülmektedir.